

HRVATSKI VOJNIK

PRINTED IN CROATIA

0 0 9 0 9

ISSN 1330 - 500X

9 17713301500003

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

MISIJA EUFOR TCHAD

SUSRET S AFRIKOM

GMTBR - SAMOSTALNE SATNIJE - PRIPREME ZA UNDOF I ISAF

Službenička
radna mjesta
u MORH-u

TISUĆU
PRIJAVA
ZA RADNA
MJESTA

Prijam u djelatnu vojnu službu
NEKAD ROČNICI,
DANAS PROFESIONALCI

PALUBNI BORBENI AVIONI - RUSIJA

VOJNA TEHNIKA / MORH / OSRH / MAGAZIN

Snimio Tomislav BRANDT

8

TISUĆU PRIJAVA za radna mjesta

Vježbenici se primaju na rad na neodređeno vrijeme, i to na konkretna radna mjesta kao stručni suradnici, a obvezni pokusni rad traje 12 mjeseci. Ako zadovolje na pokusnom radu, u roku od šest mjeseci trebaju položiti i državni stručni ispit

4

Susret s AFRIKOM

12

GMTBR - SAMOSTALNE SATNIJE Pripreme za UNDOF I ISAF

Uz sedam bojni, koje smo predstavili u prošlim brojevima Hrvatskog vojnika, Gardijska motorizirana brigada u svom sastavu ima i četiri samostalne satnije - Zapovjednu, Logističku, Izvidničku i Satniju veze. Sve satnije smještene su u Kninu, prve dvije u vojarni "Kralj Zvonimir", a druge dvije u vojarni "General bojnik Andrija Matijaš Pauk"

MORH I OSRH

- 10 **NOVOSTI IZ MORH-a**
Neformalni sastanak ministara obrane NATO-a
- 11 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Sjećanje na Damira Tomljanovića - Gavrana
- 14 **PRIJAM U DJELATNU VOJNU SLUŽBU**
Nekad ročnici, danas profesionalci

VOJNA TEHNIKA

- 16 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 20 **REGIONALNA STABILNOST**
Na potkontinentu ništa novo
- 23 **ZRAKOPLOVSTVO**
Palubni borbeni avioni - Rusija
- 24 **MORNARICA**
Nosači zrakoplova su opet u modi - Azija
- 25 **VOJNA POVIJEST**
MiG-19 - prvi sovjetski nadzvučni lovac

MAGAZIN

- 26 **PODLISTAK**
Čile 1973.
- 28 **DOMOVINSKI RAT**
Zapisi Borisa Jovića - memoarsko gradivo o suradnji JNA i srbijanskog vodstva u pripremi i provedbi agresije na Republiku Hrvatsku (II. dio)
- 29 **DUHOVNOST**
Korizmeno vrijeme
- 30 **INFORMATOR**
Biblioteka, vremeplov, filmoteka, infokutak
- 31 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Plaketa MORH-a iz 1991.

Susret s

Zapovjednik hrvatskog kontingenta bojnik Nenad Kontri objašnjava nam kako je trenutno glavna zadaća naših vojnika osigurati sigurnosne uvjete za razmještaj misije Minorcut II, koja započinje 15. ožujka. Tada će 3400 pripadnika EUFOR-a iz 26 zemalja biti zamijenjeno s 3000-6000 pripadnika mirovnih snaga UN-a. Prema odluci Hrvatskog sabora, u Čad će biti upućena još jedna rotacija od 15 pripadnika BSD, koji će djelovati pod UN-om. Bojnik Kontri se nada da će situacija ostati mirna i da će UN nastaviti ondje gdje je EUFOR stao

AFRIKOM

Tijekom nedavna boravka našeg izaslanstva u Čadu, najveći dio vremena proveli smo, izuzevši protokolom planiranih aktivnosti, u druženju s našim vojnicima koji borave u misiji. Bilo je, naravno, i prilike da se, što iz zraka, a što terencima, obiđe i dijelom upozna prilično neobičan krajolik, koji nas je na prvi dojam podsjetio na negostoljubivo Marsovo okruženje zbog intenzivno narančastog zemljišta. Ipak, tu i tamo između gromada kamenja probijala se trava i vjetrom polomljena i poluosušena stabla. U kratkim prekidima, kad sam kao fotoreporter uspio obuzdati želju da ne ovjekovječim baš svaki detalj svojim fotoaparatom, namestala mi se gomila pitanja, od toga kako se uopće živi u takvim pustinjskim uvjetima do onoga koliko zapravo poznajemo Afriku.

Koliko zapravo znamo o Africi?

Prosječan Hrvat malo zna o prilikama u Africi, a i ono što zna imao je prilike vidjeti u nekom dokumentarcu. Moj prvi "susret" s Afrikom zbio se na letu iz Pariza prema glavnom gradu N' Djameni. Netom prije slijetanja, oko 22 sata, monitor s osnovnim informacijama o letu prikazao je podatak da je na 1800 metara visine temperatura 33°C. Pripremili smo se na temperaturni šok, ali sletjevši ugodno smo se iznenadili. Niski postotak vlage u zraku jednostavno je ublažio tu temperaturnu razliku od tridesetak stupnjeva u odnosu na hladni Pariz i Zagreb. Postotak vlage u Čadu

je od 5% do 20%, ovisno o dijelu zemlje u kojem se nalazite, no najveći je ipak na jugu zemlje. Na sjeveroistoku, gdje se nalaze naši vojnici, taj postotak je vrlo malen, pa se dnevne temperature, koje sada iznose oko 40°C, mnogo lakše podnose. U ljetnim mjesecima temperature prelaze i 50 stupnjeva. Čad, naime, ima četiri klimatske zone: tropsku nizinu na jugu, suhi planinski predio na sjeverozapadu, velika suha polja u središnjem dijelu zemlje, i pustinju na sjeveru. Na jugu zemlje godišnje padne oko 1000 mm kiše, dok je na sjeveru taj prosjek oko 100 mm. Sezona monsunskih kiša započinje u travnju i traje do listopada, a vrhunac dostiže u kolovozu. Prosječna godišnja temperatura je 20°C. Više od polovice stanovništva Čada bavi se poljoprivredom. Najveći udjel u proizvodnji imaju pamuk, proso, sirak, kukuruz, riža i kikiriki, a veliki dio proizvodnje ovisi o navodnjavanju iz Čadskog jezera, drugog po površini u Africi. Jezero je isto tako važno za stočarstvo i ribarstvo, koji su glavni izvor prihoda seoskog stanovništva ne samo Čada, već također i Nigera, Kameruna i Nigerije.

Na području Čada, u kampove je smješteno 240 000 izbjeglica iz Sudana. Najveći je problem kampova nestašica svih mogućih potrepština. Zapravo su kampovi u velikoj humanitarnoj krizi, čemu dodatno pridonosi i brojno oružje u rukama raznih kriminalnih skupina koje su u kampovima. Problemi se razlikuju od jednog do drugog izbjegličkog kampa. U nekim kampovima,

humanitarna je pomoć vrlo mala ili nikakva, prenapučeni su i bez dovoljno hrane, medicinske pomoći ili pitke vode, koju inače dostavljaju humanitarne organizacije. Ipak, situacija se iz dana u dan popravlja zahvaljujući snagama EUFOR-a, što su nam potvrdile tijekom njihova obilaska i lokalne vlasti. Otvoreni prijetnji kampovima do sada nije bilo, a česti obilasci snaga EUFOR-a po kampovima pridonose i smanjenju kriminalnih aktivnosti u njima. Život u kampu težak je posebno za žene. Mnoge od njih su udovice i nemaju mogućnosti ostaviti djecu nekome na čuvanje prilikom odlaska po vodu, koja je daleko i do 30 km. Pokušajte zamisliti koliko to može biti naporno!

Svi već prepoznaju hrvatsku zastavu

Naši vojnici kažu nam da ih lokalno stanovništvo u početku nije raspoznavalo, no sada je situacija posve drugačija. Svi već prepoznaju hrvatsku zastavu, mašu, vesele se. S lokalnim stanovništvom uspostavljen je dobar odnos, naši vojnici pomažu koliko mogu u hrani, vodi... Teško je odrediti gdje je točno granica, svatko je prikazuje na svoj način. Mobilne pobunjeničke skupine, koje vrlo dobro poznaju teren, brzo se premještaju na različita mjesta u Čadu i Sudanu. Teren je doista težak, ceste gotovo da ne postoje. U cijelom Čadu ima

jedva 500 km asfaltiranih cesta. Iako su klimatski uvjeti teški, naši vojnici kažu da su se za to obučavali i spremni su na sve izazove. Izlazak izvan kampa ipak nije moguć bez potpune vojne opreme, teške i do petnaestak kilograma, te zaštitnog rupca oko lica i naočala zbog stalnih pješčanih oluja.

Bojnik Nenad Kontri, zapovjednik hrvatskog kontingenta, objašnjava nam kako je glavna zadaća osigurati sigurnosne uvjete za razmještaj misije Minorcut II, koja započinje 15. ožujka. Tada će 3400 pripadnika EUFOR-a iz 26 zemalja (23 članice EU-a te Hrvatska, Albanija i Rusija) biti zamijenjeno s 3000-6000 pripadnika mirovnih snaga UN-a. Prema odluci Hrvatskog sabora, u Čad će biti upućena još jedna rotacija od 15 pripadnika BSD-a, koji će djelovati pod UN-om. Bojnik Kontri se nada da će situacija ostati mirna te da će UN nastaviti tamo gdje je EUFOR stao. Zapovjednik Bojne za specijalna djelovanja, brigadir Nikola Županić, ističe kako Hrvatska vojska prvi put sudjeluje u misiji EUFOR-a, gdje je Bojna za specijalna djelovanja dobila priliku da pošalje svojih 15 pripadnika, koji u potpunosti ispunjavaju zadaće što se od njih očekuju. Naglašena je i vrlo dobra suradnja koju ovdje imaju s poljskim kontingentom, a naš mali specijalizirani tim po svojoj učinkovitosti i sposobnostima višestruko nadmašuje svoje brojčano stanje. ■

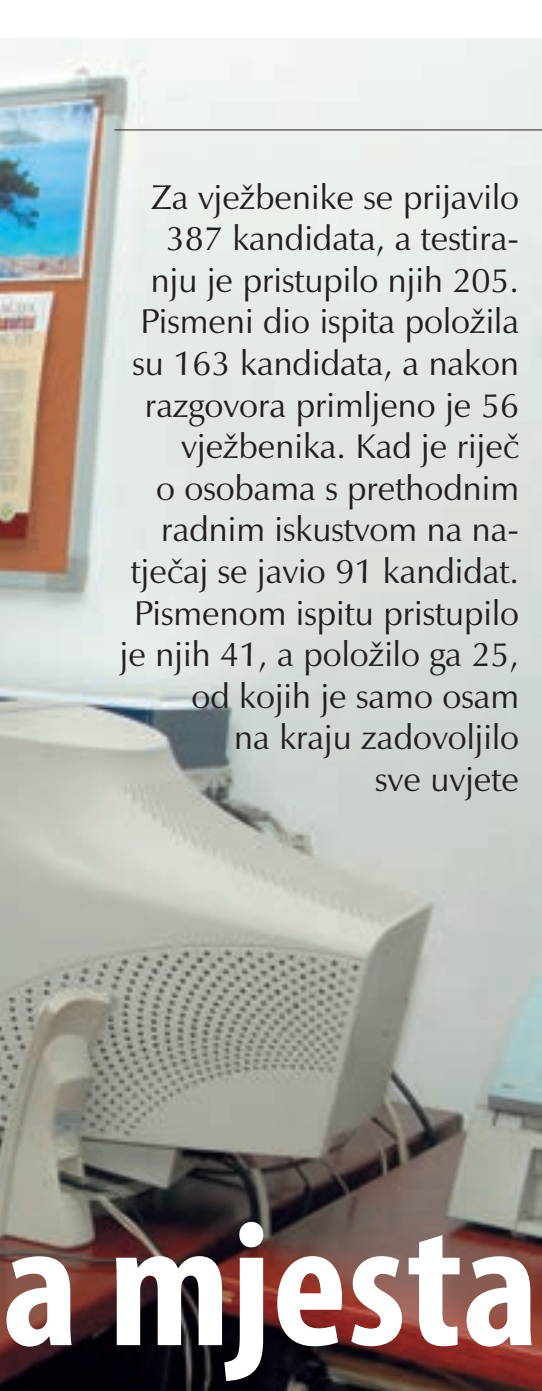
TISUĆU PRIJAVA za radn

Vježbenici se primaju na rad na neodređeno vrijeme, i to na konkretna radna mjesta kao stručni suradnici, a obvezni pokusni rad traje 12 mjeseci. Ako zadovolje na pokusnom radu, u roku od šest mjeseci trebaju položiti i državni stručni ispit

Na službeničkim radnim mjestima u Ministarstvu obrane od početka ove godine radi šezdesetčetvero novih djelatnika. Riječ je o vježbenicima i osobama s prethodnim radnim iskustvom, zaposlenima na temelju javnog natječaja koji je raspisan sredinom prošle godine i koji se, kad je o MORH-u riječ, prvi put provodio u skladu s Uredbom o raspisivanju i provedbi javnog natječaja i internog oglasa u državnoj službi. Javni natječaj je raspisan za prijam 75 vježbenika i 63 osobe s prethodnim radnim iskustvom, što je bilo u skladu s potrebama MORH-a i Planom prijama za državnu službu za prošlu godinu, koji utvrđuje Središnji državni ured za upravu. Ako je suditi prema prijavama kandidata, zanimanje za rad u MORH-u bilo je dosta veliko, no načelnik Odjela službenika i namještenika Personalne službe

Uprave za ljudske resurse MORH-a i predsjednik komisije za prijam Tomislav Čulina rekao je da je ipak samo manji dio njih zadovoljio sve, doista zahtjevne kriterije propisane natječajem, što posebno vrijedi za osobe s prethodnim radnim iskustvom. Procedura prijama bila je dosta složena i dugotrajna, a kandidati su morali zadovoljiti i na pismenom i na usmenom dijelu, odnosno razgovoru. Za vježbenike se prijavilo 387 kandidata, a testiranju je pristupilo njih 205. Pismeni dio ispita položila su 163 kandidata, a nakon razgovora primljeno je 56 vježbenika. Kad je riječ o osobama s prethodnim radnim iskustvom na natječaj se javio 91 kandidat. Pismenom ispitu pristupilo je njih 41, a položilo ga je 25, od kojih je samo osam na kraju zadovoljilo sve uvjete. Pojedini kandidati prijavljivali su se i za petnaestak radnih

Za vježbenike se prijavilo 387 kandidata, a testiranju je pristupilo njih 205. Pismeni dio ispita položila su 163 kandidata, a nakon razgovora primljeno je 56 vježbenika. Kad je riječ o osobama s prethodnim radnim iskustvom na natječaj se javio 91 kandidat. Pismenom ispitu pristupilo je njih 41, a položilo ga 25, od kojih je samo osam na kraju zadovoljilo sve uvjete

a mjesta

mjesta, a na natječaju se, kaže Čulina, ocjenjivala svaka prijava, kojih je bilo više od tisuću. Sve to iziskivalo je veliki angažman komisije, koja je učinila sve kako bi cijeli postupak, a da pritom sve bude u skladu s Uredbom, obavila što brže. Primijetili su to i pohvalili i sami kandidati, a da je učinjen dobar posao govori i podatak da je na više od tisuću prijava nakon prijama Odboru za državnu službu pristiglo samo deset žalbi od osam kandidata. Komisiji su, napomenuo je Čulina, mnogo pomogali i dobro je pripremili za rad Odjel računalne i integracije i Odjel službenika i namještenika PS Uprave za ljudske resurse. "Prijam je bio vezan zadanom, dugom i strogom procedurom, a komisija ja pokušala i

uspjela uza sve zadane parametre izvući najbolje", istaknuo je.

Otvaranje sustava državne uprave

Kako su se u MORH-u prvi put djelatnici primali na ovakav način, rezultati do kojih se došlo vrlo su znakoviti te će, napomenuo je naš sugovornik, dobro doći svima koji se bave ljudskim resursima. Istaknuo je da su vježbenici pokazali veliku motiviranost i zainteresiranost za rad u državnoj službi. Najveći odaziv bio je za radna mjesta za koja su se tražili kandidati s diplomom društvenog smjera. Primjerice, za radna mjesta u Službi za odnose s javnošću, Upravi za obrambenu politiku i dijelu Uprave za ljudske resurse bilo je teško izvršiti odabir jer je sve kriterije ispunjavao znatno veći broj kandidata od broja koliko ih se primalo. Za pojedina radna mjesta bilo je i do 120 prijava. "Da smo mogli trenutačno promijeniti ustroj, mogli smo odmah primiti i tri puta više kandidata s obzirom na njihovu kvalitetu za pojedina radna mjesta." Dobar je odaziv bio i za pravnike, nešto lošiji za ekonomiste, a za radna mjesta na kojima se tražila diploma nekog od tehničkih fakulteta odaziv je bio minimalan. Sve to, ističe Čulina, pokazatelj je strukture potreba zapošljavanja i tržišta radne snage u zemlji. U skladu s postojećim propisima, po kojima su se ove godine prvi put primali državni službenici u Ministarstvo obrane, vježbenici se primaju na rad na neodređeno vrijeme, i to na konkretna radna mjesta kao stručni suradnici, a obvezni pokusni rad traje 12 mjeseci.

Ako zadovolje na pokusnom radu, u roku od šest mjeseci trebaju položiti i državni stručni ispit.

Za radna mjesta za koja je trebalo radno iskustvo natjecale su se osobe iz drugih tijela državne uprave te oni koji rade izvan sustava državne uprave na neodređeno vrijeme ili honorarno. Bilo je i nezaposlenih kandidata s odgovarajućim, ranije stečenim radnim iskustvom. Pokazalo se da većina tih kandidata nije dovoljno motivirana i nije dovoljno radila na dodatnom usavršavanju, tako da se i u ovom slučaju potvrdila nužnost cjeloživotnog obrazovanja, napomenuo je naš sugovornik. Mi koji u sustavu državne uprave

radimo na ljudskim resursima, ističe Čulina, trebali bismo na temelju tih podataka izvršiti analizu i vidjeti kako motivirati ljude na to da veću važnost pridaju svom usavršavanju, te da im osim sigurnosti rad u državnoj službi bude i izazov, mogućnost za dodatno usavršavanje i napredovanje.

"Popunom radnih mjesta javnim natječajem i internim oglasom želi se postići otvorenost sustava državne uprave prema van i pristup zapošljavanju za sve pojedince koji ispunjavaju zadane kriterije te veća povezanost svih tijela državne uprave radi lakše dostupnosti radnih mjesta državnim službenicima unutar čitavog sustava državne uprave. Naime, posljednjih petnaestak godina tijela

---

Na radna mjesta za koja je trebalo radno iskustvo natjecale su se osobe iz drugih tijela državne uprave te oni koji rade izvan sustava državne uprave na neodređeno vrijeme ili honorarno. Bilo je i nezaposlenih kandidata s odgovarajućim, ranije stečenim radnim iskustvom. Pokazalo se da većina tih kandidata nije dovoljno motivirana i nije dovoljno radila na dodatnom usavršavanju

---

državne uprave bila su dosta zatvorena jedna drugima, a protočnost kretanja osoblja državnih službenika mala ili nikakva", rekao je Čulina ističući nužnost osiguravanja uvjeta za kretanje stručnih ljudi unutar tijela državne uprave. Iako je zadovoljan odrađenim poslom, naš sugovornik ističe da će im iskustva i saznanja do kojih su došli još više pomoći pri sljedećem primanju. Prijedlog Plana prijama za ovu godinu već je izrađen i dostavljen Središnjem državnom uredu za upravu, ali, napominje Čulina, upravni je dio Ministarstva obrane pred preustrojem te je prerano govoriti o konkretnoj provedbi Plana, o brojkama, rokovima i dinamici prijama. ■

NEFORMALNI SASTANAK ministara obrane NATO-a

U Krakovu, u Poljskoj, 19. i 20. veljače održan je neformalni sastanak ministara obrane NATO-a, u sklopu kojega i sastanak s Hrvatskom i Albanijom kao budućim članicama. Sastanak je priprema za sastanak na vrhu NATO-a, koji će se u travnju održati u Strasbourgu (Francuska) i Kehlju (Njemačka).

Glavna tema sastanka bila je transformacija Saveza, a dosta pozornosti posvećeno je i vojnoj operaciji ISAF, u kojoj Hrvatska kao partner Saveza sudjeluje svojim Oružanim snagama od 2003. godine.

U ime Ministarstva obrane Republike Hrvatske na sastanku je bio državni tajnik MORH-a Mate Raboteg. Prvog dana, državni tajnik je sudjelovao na neformalnom sastanku vezanom za vojne operacije ISAF u Afganistanu i KFOR na Kosovu, te za novu ulogu Saveza u borbi protiv (pomorskog) gusarstva.

Državni je tajnik također bio na sastanku država sudionica ISAF-a s afganistanskim ministrom obrane, Abdulom Rahimom Wardakom, i specijalnim predstavnikom UN-a u Afganistanu, Kai Eideom, gdje se razgovaralo o proble-

mima s kojima se susreću afganistanske vlasti u razvijanju snaga nacionalne sigurnosti, posebno vojnih snaga (ANA), te o pomoći koju NATO može pružiti u provedbi nadolazećih predsjedničkih izbora u kolovozu.

Drugog dana državni tajnik Raboteg sudjelovao je na raspravi o transformaciji Saveza, a poseban je naglasak bio

na reformi njegova zapovjedništva i implementaciji NATO-ovih snaga.

U vezi s daljnjim proširenjem Saveza tema je bila Ukrajina i Gruzija, koje su u statusu partnera i koje, u sklopu mehanizama, procesa i inicijativa Partnerstva za mir, poduzimaju znatne napore za reformu svojih obrambenih i sigurnosnih sektora.

OJ

Ravnatelj HVU-a general bojnik Mirko Šundov od 11. do 13. veljače bio je na godišnjem sastanku SAC-a (Senior Advisory Council) u Freisingu, nedaleko od Münchena, u SR Njemačkoj.

Ravnatelj HVU-a U SR NJEMAČKOJ

SAC je visoko savjetodavno tijelo (odbor) PfP konzorcija obrambenih akademija i instituta za sigurnosne studije, koje se sastoji od predstavnika: George C. Marshall centra, stožera NATO-a, MO SR Njemačke, Republike Austrije, Švicarske Konfederacije, SAD-a, te predstavnika kojega nominira Upravni odbor PfP konzorcija na dvogodišnje razdoblje. Ravnatelj HVU-a član je SAC-a od 2008. do 2010. godine.

Na ovogodišnjem sastanku Odbor je razmatrao program i proračun za tekuću fiskalnu godinu, uključujući i godišnju konferenciju Pfp konzorcija koja će se održati u lipnju u Münchenu. Odobrio je teme za program izdavaštva u fiskalnoj godini, te razmatrao načine za povećanje političke i financijske potpore Konzorciju.

Z. L.

Sjećanje na DAMIRA TOMLJANOVIĆA - GAVRANA

Na mjesnome groblju u Krivom Putu 17. veljače odana je počast hrvatskom vitezu i časniku Hrvatske vojske Damiru Tomljanoviću - Gavranu, koji je tog dana 1994. poginuo na Velebitu braneći domovinu.

Prisjećajući se jednog od heroja Domovinskog rata, pripadnika legendarnih *Tigrova*, izaslanik ministra obrane, general pukovnik Marijan Mareković, rekao je na komemoraciji da je Damir Tomljanović - Gavran, sin velebitski, kao hrvatski domoljub među prvima stao u obranu tek rođene Republike Hrvatske. Njegov put u borbi za obranu i oslobođenje domovine vodio ga je od istočne i zapadne Slavonije, Vukovara, do južnoga bojišta i Velebita. Za domovinu dao je Gavran najviše što se može dati - svoj život, rekao je general Mareković.

Na Gavranov grob, uz članove obitelji, vijence su položili i svijeće zapalili i njegovi suborci iz Prve gardijske brigade - *Tigrova*, predstavnici udruga, izaslanici ministra obrane i načelnika Glavnog stožera te ministrice obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ličko-senjske i Zadarsko-kninske županije,

Snimio Vinko PAULIĆ

gradova Senja i Gospića te Općine Starigrad-Paklenica. Molitvu na Gavranovu grobu vodio je vojni ordinarij msgr. Juraj Jezerinac, a u crkvi Gospe Snježne služena je misa zadušnica.

I. M.

Maestralprom d.o.o.
Donji Prečac 9, Zagreb
info@maestralprom.hr
Tel/Fax: 01/24 22 373
www.maestralprom.hr

RX4019
S3D016U

MAGLITE

MagLite svjetiljke su sastavni dio vojne opreme NATO-vih vojnih snaga te svaka svjetiljka ima izgravirani serijski broj. Ove svjetiljke imaju jamstvo 10 godina, a servis im je besplatan.

Karakteristike MagLite svjetiljaka:

- kućište je izrađeno od anodiziranog aluminija
- svjetiljka nije podložna hrđanju
- vodootporna je (nije namijenjena za ronjenje)
- mogućnost fokusiranja snopa svjetla

IZLOŽBA POVODOM PRIMANJA RH U NATO

U Galeriji MORH-a "Zvonimir", Bauerova 33, održat će se potkraj ožujka izložba povodom primanja RH u NATO savez. Koncept izložbe usmjeren je na misiju ISAF kao mirovnu misiju pod vodstvom NATO-a, u kojoj sudjeluju pripadnici OSRH kao ravnopravan partner. Glavni dio izložbe bit će predstavljen fotografijama i predmetima iz Afganistana.

Pozivamo naše djelatnike koji su boravili u Afganistanu da iz svoje zbirke odaberu fotografije za koje smatraju da najbolje prikazuju Afganistan, zemlju i ljude, te misiju naših vojnika u toj dalekoj zemlji. Na izložbu se može poslati do 20 fotografija (na CD-u ili razvijenih).

Ispunjenu prijavnicu zajedno s fotografijama molimo poslati na adresu Galerije "Zvonimir", poštom, e-mailom, faksom ili osobno, do 16. ožujka 2009.

Osoba za kontakt: Zrinka Pillauer Marić, prof., načelnica Odjela za kulturno-društvene djelatnosti, tel. 67 926, fax 68 394, e-mail: galerija.zvonimir@morh.hr

Pripreme za UNDOF i ISAF

Uz sedam bojni, koje smo predstavili u prošlim brojevima Hrvatskog vojnika, Gardijska motorizirana brigada u svom sastavu ima i četiri samostalne satnije – Zapovjednu, Logističku, Izvidničku i Satniju veze. Sve satnije smještene su u Kninu, prve dvije u vojarni “Kralj Zvonimir”, a druge dvije u vojarni “General bojnik Andrija Matijaš Pauk”

Zapovjedna satnija ustrojena je iz dijelova nekadašnjih gardijskih brigada, 1. i 2. te 4. GBR, a u svom sastavu ima dva voda – za potporu Zapovjedništvu brigade i za nuklearno-biološko-kemijsku obranu, kao i Trenažnu desetinu te Tim za blisku zračnu potporu. Ustroj postrojbe usklađen je s njezinom ključnom zadaćom, a to je pružanje potpore u obuci postrojbama koje će biti angažirane u međunarodnim vojnim operacijama. Pripadnici NBKO voda i Trenažne desetine te tzv. tim prednjih kontrolora pripremaju kolege za mirovne misije u svom djelokrugu rada, a prema potrebi i sami sudjeluju u misijama. “Ukratko, u skladu s našom namjenom zadovoljavamo potrebe brigade”, zaključio je zapovjednik satnije natporučnik Ivica Jukić, napomenuvši da u postrojbi imaju dosta mladog kadra. Dakako, tu su i pripadnici s dugogodišnjim radnim iskustvom, među kojima je i prvi dočasnik satnije nadnadrednik Žarko Erstić, a mnogi od njih imaju i dragocjeno ratno iskustvo.

Zapovjedna satnija ima dva voda – za potporu Zapovjedništvu brigade i za NBKO, Trenažnu desetinu i Tim za blisku zračnu potporu. Pruža potporu u obuci postrojbama koje će biti angažirane u MVO

Logistička satnija također ima zadaću pružati potporu postrojbama Gardijske motorizirane brigade, i to u tehničkom održavanju te opskrbi i transportu, kao i sanitetskom osiguranju. Pripadnici satnije opremaju postrojbe za međunarodne vojne operacije, u kojima i sami sudjeluju, a trenutačno je dvoje pripadnika u misiji ISAF, u sklopu OMLT-a i Medicinskog tima. Zapovjednik satnije, satnik Željko Botica, ujedno je zapovjednik vojnog poligona “Crvena zemlja” i kampa “Bralovac”, gdje se postrojbe Gardijske motorizirane brigade pripremaju za mirovne vojne operacije. “Oni ondje provode obuku, a mi im pružamo potporu – od smještaja i pripreme hrane do održavanja poligona. Dakle, osiguravamo uvjete za boravak i rad na tom prostoru”, rekao nam je zapovjednik Voda za tehničko održavanje natporučnik Ivan Rončević. Ova je satnija prilikom gašenja 1. i 4. GBR preuzela sredstva tih postrojbi te izvršila otpis neispravnih sredstava, što je bila i jedna od prvih zadaća satnije.

Logistička satnija ima zadaću pružati potporu postrojbama Gardijske motorizirane brigade u tehničkom održavanju te opskrbi i transportu, kao i sanitetskom osiguranju

Izvidnička satnija ove se godine priprema za sudjelovanje u sklopu MLOT-a u ISAF-u

Izvidnička satnija ustrojena je od istoimenih postrojbi 1. i 4. GBR te 354. vojno-obavještajne satnije nekadašnjeg IV. korpusa. Iz tih su postrojbi uglavnom stariji, iskusniji pripadnici, koji ujedno čine zapovjedni kadar satnije, a prošle godine ona je popunjena i novim pripadnicima. Prema riječima o.d. zapovjednika natporučnika Branka Fakčevića, satnija provodi vrlo intenzivnu obuku, a u prilog tome govori i podatak da do četiri puta godišnje u kampu "Bralovac" provode izvidničke tabore u trajanju od 8 do 10 dana.

Oko 40 posto pripadnika satnije sudjelovalo je u međunarodnim vojnim operacijama, dio je i sada u misiji ISAF u Afganistanu, a dio se priprema za odlazak na Golansku visoravan, gdje će u sklopu 4. satnije hrvatskog kontingenta sudjelovati u misiji UNDOF. Ove se godine pripremaju i za sudjelovanje prvih pripadnika GMTBR u sklopu MLOT-a u ISAF-u, a u skladu s potrebama satnije sudjeluju i na raznim specijalističkim tečajevima u zemlji i inozemstvu.

Satnija veze također je ustrojena iz istoimenih postrojbi ugašenih gardijskih brigada, i to iz 1. i 2. te 4. GBR, kao i 257. bojne veze. Uz iskusne pripadnike, uglavnom sudionike Domovinskog rata, u satniji su i mladi vojnici te dočasnici i časnici, pa možemo zaključiti da se recept "spoj mladosti i iskustva" doista primjenjuje u cijeloj brigadi.

Kao i ostale samostalne satnije Gardijske motorizirane brigade, i ova ima zadaću pružati potporu brigadi u svim uvjetima. Također sudjeluju u pripremama i obuci snaga za mirovne vojne operacije, kao i u samim misijama, i to u ISAF-u i UNDOF-u. U provedbi intenzivne specijalističke obuke koriste se suvremenim komunikacijskim uređajima, što zahtijeva stalnu izobrazbu i usavršavanje. Stoga se dio pripadnika školuje u zemlji i inozemstvu, a prema riječima zapovjednika natporučnika Marija Presta prioritetan je engleski jezik i informatika. Natporučnik je još istaknuo da satnija ostvaruje dobru suradnju s Pukovnijom veze HKoV-a kao strukovnom postrojbom, koja također organizira određene specijalističke tečajeve za veziste.

Satnija veze ima zadaću pružati potporu brigadi u svim uvjetima, a pripadnici sudjeluju u pripremama i obuci snaga za mirovne vojne operacije, kao i u misijama ISAF i UNDOF

U Hrvatskom vojniku broj 226 od 6. veljače o. g. na stranicama 12-13, uz tekst o Topničko-raketnoj bojni GMTBR objavljena je fotografija za koju je navedeno da je iz arhive TR bojne, koja nam ju je ustupila na korištenje. Napominjemo da je fotografiju snimio **Ante Nediljko Domjanović**.

Snimio i napisao Domagoj VLAHOVIĆ

Nekadašnji dragovoljni ročnici su, ovisno o namijenjenoj im vojnostručnoj specijalnosti, poslani na specijalističku obuku po postrojbama. No, ne sami. Neki su im se pridružili...

NEKAD ROČNICI, danas profesionalci

Pomlađivanje i osvježanje Hrvatske vojske dugo je vremena bilo fokusirano na kadete, pa i na nova lica koja su u OSRH preko Časničke škole došla izravno iz civilstva. To je bilo i logično, jer bila je riječ o potpuno novim obrazovno-obučnim konceptima, koji su u *maskirno* privukli visokoobrazovane osobe ili one koji će to tek postati.

Kralježnicu svake vojske čini vojnički i dočasnički kadar. Možda i nezasluzeno, osvježanje tim profilom posljednjih je godina bilo u sjeni, kako medijski, tako i u samom sustavu. No, naposljetku, s drugom polovicom 2008. godine i projektom

novačenja dragovoljnih ročnika sve se umnogome promijenilo. Personalci MORH-a i Oružanih snaga pokazali su da nijedan djelatnički profil ne smije biti zanemaren, a spretna medijska promidžba opet je dovela vojničko zanimanje na prve stranice dnevnih listova i u prve minute televizijskih informativnih emisija.

Koliko je obuka dragovoljnih ročnika bila uspješna dokazuje i što je većina onih koji su uspješno prošli sve izazove ročničkog života potpisala profesionalne ugovore početkom veljače. Potom su, ovisno o namijenjenoj im vojnostručnoj specijalnosti, poslani na specijalističku obuku po postrojbama. No, ne sami. Neki su im se pridružili...

Središnja uloga dragovoljnih ročnika naizgled je bacila u zaborav one koji su vojni rok odslužili kad je to bila zakonska

obveza svakoga sposobnog hrvatskog državljanina muškog roda. Samo naizgled, jer OSRH je mislio i na njih. Mnogi koji su odslužili ročništvo i stekli temeljna vojnička znanja bili su zainteresirani da postanu vojnicima, a od sredine veljače oni odabrani, koji su odgovarali visokim psihofizičkim kriterijima za profesionalnog vojnika, dobili su priliku da tu ambiciju i ostvare. Povod našem posjetu vojarni "Požega" 16. veljače bilo je potpisivanje profesionalnog ugovora 52-ojice nekadašnjih ročnika, onih koji su svoje odslužili "po starom programu". Oni su po potpisu ušli u ciklus specijalističke vojne obuke logističkih specijalnosti, koja im je "filter" za daljnju djelatnu vojnu službu. Odatle i boravak u Požegi, u Središtu za obuku i doktrinu logistike. Naravno, bilo je potpisa i po drugim vojarnama u Hrvatskoj, ovisno o tome za kakvu su specijalnost mladi vojnici određeni.

Zanimljivo je da su im se u obuci odmah pridružili i bivši dragovoljni ročnici, njih 24. Od toga dana svi su skupa u Požegi krenuli od nule. Jedina je razlika što su "dragovoljci", koji su već nekoliko mjeseci kontinuirano u odori, nešto više "uklopljeni" u vojničku rutinu. No, svi novopotpisani rekli su nam da se dobro sjećaju svojih ročničkih dana i da im "povratak" ne bi trebao biti nikakav problem. Marko Špoljarić iz Valpova, Alen Givić iz Zagreba, Petar Župa iz Trilja, Ino Dukić iz Splita - momci iz svih krajeva Hrvatske potvrdili su da je potpis ispunjenje njihovih želja koje su imali još kao djeca, ili koje su stekli poslije, kao ročnici. Potom smo tražili riječ-dvije i od "dragovoljaca". Marin Protulipac iz Duge Rese i Mihovil Kraljić iz Otočca, su, u skladu sa spomenutim kontinuitetom, dali prave vojničke, kristalno jasne odgovore: razlike među "dragovoljcima" i "starim ročnicima" neće biti, i svi će jedni drugima pomagati tijekom obuke, djelovati kao tim.

Tako i mora biti: obuka za profesionalce i samo ročništvo nisu usporedivi. Čeka ih osam tjedana u Požegi, pod ravnanjem časničkog namjesnika Željka Butorca, a potom stažiranje u postrojbama. Nakon šest mjeseci, proći će završne provjere, u kojima će morati ispuniti sve kriterije i pokazati što su naučili. Tko ne prođe, ne može dalje. Dakle, kriteriji su strogi, ali tako jednostavno mora biti. Nadamo se da će im pomoći poboljšani uvjeti smještaja i obuke u vojarni "Požega", koja se neprestano obnavlja. Najnoviji projekt je novi informatički kabinet, s 46 računala, dar Kraljevine Danske. I to je vrlo bitno: bez takve opreme ne mogu se stvarati vojnici za XXI. stoljeće. ■

NATO tim na HVU "Petar Zrinski"

Na HVU "Petar Zrinski" 12. veljače u posjetu je bio NATO tim iz Savezničkog zapovjedništva za transformaciju (ACT) sa sjedištem u Norfolku, na čelu s brigadnim generalom Arvydasom Pociusom. Uvažene goste primio je zamjenik ravnatelja HVU-a i zapovjednik RŠ "Ban Josip Jelačić", brigadni general Slaven Zdilar sa suradnicima.

Prezentaciju o HVU, ustroj i sustav izobrazbe održao je tajnik ZŠŠ "Blago Zadro" bojnika Goran Karlović, a gosti su obišli

prostorije za konferenciju ACT-a, koja će se održati u ožujku. Z. L.

Ratna škola u posjetu DUZS-u

Na temelju nastavnog plana i programa, u sklopu kolegija Vojna strategija i operacije, 10. veljače polaznici 11. naraštaja RŠ, na čelu sa zapovjednikom RŠ i zamjenikom ravnatelja HVU-a brigadnim generalom Sla-

venom Zdilarom, bili su u radnom posjetu Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje. U posjetu su bili i djelatnici katedre Nacionalne sigurnosti i vojne strategije, ustrojbene sastavnice Dekanata HVU.

Ravnatelj DUZS-a Damir Trut i pomoćnik ravnatelja i glavni nadzornik sustava 112 Pavao Britvić bili su im domaćini i predstavili mjesto i ulogu DUZS-a u RH te dostignuti stupanj razvoja. Polaznici su informirani o osnovnim zadaćama što ih provodi DUZS i daljnjem razvoju uprave. Prikaz operativnog rada sustava 112 dao je načelnik Županijskog centra 112, Zagreb, Davor Spevec, a priređen je i obilazak centra. Z.L.

Izobrazba za skladištenje raketnih sustava i UBS-a

U požeškom Središtu za obuku i doktrinu logistike 16. veljače je započela Specijalistička izobrazba za stjecanje vojnostručne specijalnosti časnika za skladištenje, čuvanje i održavanje raketnih sustava, te raketnih UBS-a i klasičnih UBS-a. Izobrazba ima vrlo visoku razinu i prva je takva u Hrvatskoj, a njezin uspješni završetak predviđa se do ljeta; odnosno uručenje diploma predviđeno je za 8. srpnja. Većina od 14 polaznika nosi niže časničke činove, a redom su inženjeri raznih struka i tehnologija. Za sudjelovanje u tečaju potrebno je široko znanje iz fizike, kemije, strojarstva, geodezije, a predavači nisu samo iz redova OSRH nego i profesori s fakulteta poput zagrebačkog Fakulteta elektrotehnike i računarstva, Fakulteta strojarstva

i brodogradnje, ali i drugih znanstvenih ustanova (Brodarski institut).

Časnici koji uspješno završe izobrazbu, bit će upućeni na jednogodišnje stažiranje po postrojbama. D.V.

U Središtu za temeljnu obuku Požega 12. veljače provedena je metodsko-pokazna vježba "Tjedni sastanak o obuci" na razini satnije/bitnice. Svrha je MPV-a bila unapređenje obuke ujednačavanjem i standardizacijom izvođenja radi što kvalitetnije provedbe bliskoročnog planiranja na razini satnije.

Tjedni sastanak o obuci ključ je bliskoročnog planiranja. Sastanci o obuci temeljno su sredstvo informiranja zapovjednika o tijeku obuke u postrojbama. Oni osiguravaju povratne informacije za prosudbu obuke, a tjedni rezultiraju usklađenim i zaključenim rasporedom obuke. Provođitelji vježbe bili su djelatnici Središta za temeljnu obuku Požega, a otvorio ju je načelnik stožera Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" HKoV-a, brigadir Mijo Haršanji. OJI

U Središtu za temeljnu obuku Požega, 6. veljače održana je svečanost uručivanja potvrđnica polaznicima 16. naraštaja Tečaja za razvoj temeljnih sposobnosti vođenja. Svrha tečaja je bila osposobiti pripadnike djelatnog sastava za obnašanje prvih dodanih dužnosti u skladu s propisanim normama i standardima u OSRH-u. Tijekom izobrazbe primjenjivane su kombinirane metode izobrazbe s dvosmjernom komunikacijom, praktični radovi i teoretska izlaganja, a prednost je dana praktičnom radu polaznika.

Voditelj tečaja, poručnik Domagoj Galić istaknuo je da je motiviranost u usvajanju novih znanja i svladavanju postavljениh izazova bila na vrlo visokoj razini. Tečaj su uspješno završila 33 polaznika i jedna polaznica, a zapovjednik Središta pukovnik Robert Krnčević pohvalio je najboljeg polaznika tečaja, Peru Rudića. OJI

POLETIO SIKORSKY S-76D

S letjelišta svoje tvornice u West Palm Beachu, američka tvrtka Sikorsky Aircraft Corporation 7. veljače obavila je uspješno prvi probni let svog novog helikoptera S-76D. Tijekom prvog probnog leta, koji je trajao 30 minuta, probni pilot tvrtke Sikorsky nakon taksiranja helikoptera po zemlji obavio je nekoliko temeljnih manevara sa S-76D, poput zalebdenja, okreta u zalebdenju te uvođenja u let do brzine od 40 čvorova. Sikorsky Aircraft Corporation započeo je rad na novom helikopteru tijekom 2006., a postupak završetka certificiranja očekuje se do 2010. godine. Helikopter Sikorsky S-76D ujedinjuje nekoliko poboljšanja s helikoptera Sikorsky S-76C+ i Sikorsky S-76C++ , te dodaje nekoliko novih tehnoloških rješenja. To se prije odnosi na novi glavni rotor, nove krakove glavnog rotora (4) od kompozitnih materijala, novu Thales avioniku, te novu snažniju, ali i ekonomičniju pogonsku skupinu koju čine dva turbovratilna motora Pratt & Whitney 210S. Helikopter Sikorsky S-76D spada u kategoriju srednjih transportnih helikoptera, koji ovisno o konfiguraciji transportnog prostora može ponijeti do 12 osoba. Tvrtka Sikorsky Aircraft Corporation navodi da ovoga trenutka već ima oko stotinu narudžbi za S-76D.

I. SKENDEROVIĆ

DOSTAVA TORPEDA NJEMAČKOJ MORNARICI

Atlas Elektronik je dostavio prvu produkcijsku seriju Seahake DM2A4 teških torpeda njemačkoj ratnoj mornarici tijekom svečanosti održane početkom prosinca 2008. Dostava cjelokupne serije naručenih torpeda, čiju veličinu i vrijednost ne otkrivaju javno, trebala bi biti završena do listopada 2010. Seahake DM2A4 torpeda su razvijena za potrebe naoružanja njemačkih podmornica Type 212A, a temeljena su na platformi torpeda oznake DM2A3. Nova torpeda rabe visokoenergetski propulzijski sustav i optička vlakna umjesto bakrenog ožičenja u sustavu navođenja čime je omogućeno produljeno djelovanje.

Nedavnom medijskom objavom, Pakistan je zasad posljednji međunarodni naručitelj istih torpeda s nešto izmijenjenom inačicom izlaska iz torpednih cijevi.

M. PTIĆ GRŽELJ

U BANGALOREU PREDSTAVLJEN MANTIS

Tijekom nedavno održanog Aero India 2009, jednog od najvećih sajmova zrakoplovne tehnike u svijetu, po drugi put je svjetskoj javnosti predstavljen tehnološki demonstrator nove HALE (High Altitude Long Endurance) bespilotne letjelice Mantis. Novi bespilotni sustav zajednički razvijaju britanski konzorcij BAE Systems i ministarstvo obrane Velike Britanije. S radom na novoj letjelici započeli su potkraj 2006., da bi Mantis prvi put javnosti pokazali tijekom prošlogodišnjeg sajma zrakoplovne tehnike u engleskom Farnboroughu.

Prototip Mantisa koji je predstavljen u Indiji tijekom ovog proljeća

imat će svoj prvi probni let, a prema određenim najavama moguće je njegovo slanje u Afganistan potkraj ove godine radi daljnih letnih/operativnih ispitivanja. Mantis je zamišljen prije svega kao važna ISR (Intelligence Surveillance Reconnaissance) platforma za prikupljanje obavještajnih podataka iz zraka, ali i kao borbena platforma koja će moći nositi navođene projektele zrak – zemlja. Mantis ima raspon krila 22 m, pogonsku skupinu čine dva motora Rolls-Royce RB250B-17 koja bi trebala osigurati vrhunac leta od 16 700 m, dok bi u zraku Mantis trebao boraviti do 24 sata.

I. SKENDEROVIĆ

Foto: DOVE

SINTETIČKO GORIVO IZ CO₂

Istraživači američkog laboratorija Los Alamos razvili su novi postupak pod imenom Green Freedom, koji omogućava masovnu proizvodnju goriva i organskih kemikalija iz zraka i vode. Predviđena je proizvodnja goriva za vozila i letjelice. Srce procesa je novorazvijeni postupak izvlačenja ugljikova dioksida iz atmosfere na način pogodan za proizvodnju goriva, pri čemu se primjenjuje novi postupak elektrokemijske separacije. Integracijom u postojeće tehnologije moglo bi se proizvoditi gorivo koje omogućava nastavak uporabe dosadašnje industrijske i prometne infrastrukture. Istraživači Los Alamosa procjenjuju da bi cijena takve energije bila slična cijeni energije iz ostalih alternativnih izvora koji su manji zagađivači od klasičnih fosilnih goriva.

M. PETROVIĆ

NAVIGACIJA ZA FCS

Tvrtka General Dynamics Robotics Systems sklopila je s tvrtkom Northrop Grumman ugovor, vrijedan 10,7 milijuna dolara, o razvoju navigacijskog sustava za potrebe budućih borbenih sustava (FCS). FCS je najvažniji razvojni program američke kopnene vojske (US Army), koji će rezultirati novom generacijom borbenih i potpornih vozila, s posadom i bez posade. Ta će vozila znatno promijeniti model djelovanja vojske u operacijama jer će snažnim osloncem na naprednu tehnologiju, brojne senzore, umreženost i posve-mašnju digitalizaciju gdje god je moguće, povećati učinkovitost, preciznost i brzinu izvođenja operacija. Sustav će se sastojati od navigacijskog žiroskopa, bežičnog mrežnog routera, GPS uređaja i antene te uređaja protiv ometanja.

M. PETROVIĆ

POLETJELA NOVA INAČICA DHRUV HELIKOPTERA

U zrakoplovnoj bazi indijskog ratnog zrakoplovstva Leh na sjeveru Indije 12. veljače uspješno je obavljen prvi probni let nove inačice indijskog naprednog lakog helikoptera Dhruv (hrv. Polarna zvijezda). Posebnost te inačice je u novoj pogonskoj skupini, koju čine također dva Turbomecaina motora. Ovaj put riječ je o zadnjoj generaciji Turbomecainih motora Ardiden 1H1, koji su razvijeni u suradnji s indijskom zrakoplovnom tvrtkom Hindustan Aeronautics Limited (HAL), te su zahvaljujući tome dobili i dodatni naziv Shakti pod kojim su i certificirani u Indiji. Razvoj motora je započet tijekom 2003. kada je i sklopljen sporazum između Turbomeca i HAL-a, odnosno dogovorena narudžba

od nekoliko stotina motora koja će se realizirati u desetogodišnjem razdoblju.

Tijekom prvog probnog leta nova pogonska skupina pokazala je izvrsne aeromehaničke sposobnosti u zahtjevnim letnim uvjetima po kojima je poznato područje u kojem se nalazi zrakoplovna baza Leh. Napredni laki helikopteri Dhruv ušli su u serijsku proizvodnju tijekom 2002., i te prve inačice imaju pogonsku skupinu koju čine Turbomecaini turbovratilni motori TM 333-2B2 jakosti 1000 KS. Novi motori Ardiden 1H1 imaju jakost od 1200 KS, te znatno bolje tzv. hot and high odlike, ali isto tako znatno bolje performanse u uvjetima iznimno niskih temperatura.

I. SKENDEROVIĆ

IMENOVANE PORTUGALSKE PODMORNICE

Portugalska ratna mornarica je na svečanoj ceremoniji imenovala svoje dvije nove podmornice Type 209PN, koje su naručene od tvrtke Howaldtswerke Deutsche Werft (HDW) s mogućnošću gradnje treće. Portugalske inačice podmornice Type 209PN dugačke su 65 m te istisnine 1800 t, a imenovane su NRP Tridente (Trident) i NRP Arpao (Harpoon). Vrijednost ugovora potpisanog u rujnu 2004. je procijenjena na 770 milijuna eura dok je dostava prve podmornice

predviđena za veljaču 2010. a druge sedam mjeseci poslije.

Podmornice Type 209PN bit će prve iz ove obitelji koje će dobiti AIP pogon od gorivih ćelija. Osim toga portugalske će podmornice biti prve koje će u naoružanje dobiti teška vođena torpeda Black Shark. Za protubrodsku borbu rabiće vođene projekte UGM-84 Sub-Harpoon. Također će imati sustav za nadzor paljbe Atlas ISUS 90 te CSU 90 sonarni sustav.

M. PTIĆ GRŽELJ

PORINUĆE DRUGOG RAZARAČA KDX-3

Južnokorejska brodograđevna tvrtka Daewoo Shipbuilding and Marine Engineering (DSME) porinula je sredinom studenog prošle godine drugi razarač klase Sejong Daewang, oznake KDX-3 namijenjen ratnoj mornarici Južne Koreje. Razarač duljine 166 m, standardne istisnine 7700 t, odnosno maksimalne oko 10 290 t izgrađen je u brodogradilištu Okpo na otoku Geoje te imenovan Yulgok Yi I. Programom nabave novih KDX-3 razarača opremljenih Aegis borbenim sustavom predviđena je gradnja šest novih brodova, no do sada su naručena tek tri. Prvi brod Sejong Daewang porinut je u svibnju 2007. u brodogradilištu Ulsan te se ulazak u aktivnu službu očekuje u 2009.

KDX-3 je također oznaka za treću fazu modernizacijskog programa površinske flote južnokorejske ratne mornarice, koji je započeo početkom 1990-ih nabavom triju razarača klase Kwanggaeto Daewang (KDX-1) i šest brodova KDX-2.

M. PTIĆ GRŽELJ

PVP ZA FRANCUSKU VOJSKU

Francuska agencija za vojne nabave DGA naručila je od tvrtke Panhard General Defense u siječnju 2009. godine 232 laka oklopna vozila PVP. Tim je ugovorom broj naručenih PVP-ova za francusku vojsku povećan na 546. Dosad je francuskoj vojsci isporučeno više od 200 vozila. Plan je vojske da do 2015. ima u sastavu 1500 vozila PVP. Godišnja proizvodnja u pogonima Panharda povećana je s 200 na 300 vozila godišnje. PVP je moderno lako oklopljeno vozilo koje ima mjesta za 4 vojnika kojima nudi dobru oklopnu zaštitu. Lako ga je prevesti transportnim avionima raznih tipova, a na terenu ima izvrsnu pokretljivost zbog pogonskog sustava 4x4. Vozilo se za samozaštitu oprema strojnicom kalibra 7,62 mm koja se postavlja na krov. Rabi se za raznovrsne zadaće, od topničkih pa do inženjerijskih postrojbi.

M. PETROVIĆ

Foto: Rheinmetall

Nedavni napad islamskih terorista na indijski grad Mumbai (Bombay), u kojemu su ubijene 173 osobe, ponovo je, nakon razdoblja razmjernog zatopljenja indijsko-pakistanskih odnosa, doveo do zahlađenja između dviju zemalja. Dugotrajno suparništvo najvećih država na indijskom potkontinentu ima svoje korijene u povijesti i religiji, a materijalizirano je u sukobu oko pokrajine Jammu i Kašmir

Na potkontinentu ništa novo

Nedavni napad islamskih terorista na civilne ciljeve u indijskom gradu Mumbai (Bombaj) u kojem su ubijene 173 osobe ponovo je, nakon razmjernog poboljšanja indijsko-pakistanskih odnosa, doveo do zahlađenja između dviju zemalja. Pogoršanje je eskaliralo do te mjere da je početkom prosinca, radi smirivanja napetosti u regiji, u New Delhi doputovala američka državna tajnica Condoleeza Rice. Indija tvrdi da iza mumbajskih terorista stoji Pakistan, što vlada u Islamabadu odlučno poriče. Jediní preživjeli iz mumbajske terorističke skupine, imenom Azam Amir Qasab, potječe iz Pakistana. Prema njegovim riječima, obuku je prošao na pakistan-

skom teritoriju, a obučavao ga je bivši vojnik pakistanske vojske, što su argumenti u prilog indijskim tvrdnjama.

Prema dosadašnjim rezultatima istrage, iza napada stoji skupina Lashkar e Taiba (LeT), teroristička organizacija sa sjedištem u pakistanskom gradu Lahoreu i bazama u različitim dijelovima Pakistana. Lashkar e Taiba je osnovana osamdesetih godina u Afganistanu, a njezino ime na jeziku urdu znači "Božja vojska". Skupina kao svoje političke ciljeve ističe političko oslobođenje svih muslimana na indijskom potkontinentu i uspostavu islamske države, te se u tom smislu Indija, u kojoj živi 150 milijuna muslimana nameće kao najveći neprijatelj militan-

tnih islamista. Skupina je proteklih godina organizirala više terorističkih akcija na indijskom tlu, nastojeći tako destabilizirati Indiju i prisiliti je na određene političke ustupke. Lashkar e Taiba je, uz ostale akcije, 2000. godine sudjelovala u napadu na Crvenu tvrđavu u New Delhiju, odnosno 2001. godine u napadu na indijski parlament. Indija traži od Pakistana izručenje dvadesetak ljudi koje sumnjiči za napad na indijski parlament. Pakistan je nakon posljednjih događaja, u znak dobre volje i obnove povjerenja ponudio pomoć Indiji u pronalaženju terorista odgovornih za napad. ■
(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojn timer.hr)

Sigurnosne ugroze i bionadzor (II. dio)

Da bi sve funkcioniralo, treba uspostaviti model po kojem će se obrambeno djelovati. Taj model uključuje spregu znanosti, obrane i sigurnosti. Model po kojem se provodi bionadzor u suvremenim zemljama jest jedan uvezani međuresorni sustav ministarstava i ustanova i smatra se najučinkovitijim i najracionalnijim.

U načelu, vlada, kao jedinica izvršne vlasti društva, upravlja posredno ili neposredno takvim sustavom, jer se u njemu obavljaju poslovi od nacionalnog interesa. Osim toga, jedino vlada raspolaže ljudskim i materijalnim resursima za razvoj takvog sustava.

Sustav bionadzora po ustroju nije organizacija, već cjelina od sastavnica koja djeluje po načelu "sve na jednom mjestu", ali sve loka- cijski nije na jednom mjestu, već je operativno uvezano preko tzv. Središnjeg zapovjedništva. Sustav mora funkcionirati neprestano, ali od izuzetne je važnosti u hitnim situacijama (NBK terorizam i akcidenti). Glavne sastav- nice sustava bionadzora su: vojska, policija,

obavještajne službe, civilna zaštita, javno zdravlje, toksikološke ustanove i meteoro- loške ustanove (jedinice). Svaka od sastavnica sustava pridonosi iz područja kojim se bavi, a podaci i informacije slažu se u jednu komplet- nu sliku situacije ili prostora. Potpuno je jasno da su, bez obzira na partnerske ciljeve, ovo resursi koje mora razvijati svaka država.

Obrambeno-sigurnosnu sastavnicu sustava bionadzora u najvećem opsegu mora provo- diti vojska zbog svojih ljudskih i materijalnih resursa. Primjerice, to znači da će u slučaju kemijskog terorističkog napada ili, recimo, samo pronalaska nekog nepoznatog boj- nog otrova u smeću ili prilikom policijskog pretresa nečijeg stana, vojska pružiti punu potporu za rješavanje situacije. Jasno je da se takvi problemi i situacije mogu riješiti samo visokostručnim vojnim kadrom koji posjeduje RBK zaštitnu opremu. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojn timer.hr)

Opasnost od suvremenog terorizma potječe od visokog struč- nog znanja samih terorista. Kad su takve prijetnje u pitanju, nemogu- će im se suprot- staviti samo sigur- nosnim mjerama i vrhunskom teh- nologijom, već je potrebno razvijati znanstvene re- surse koji mogu pružiti odgovara- juća rješenja

Foto: US DoD

U I. svjetski rat oružane snage gotovo svih zemalja ušle su s iznimno brojnim pješaštvom, a uz pješaštvo glavne rodove kopnene vojske činili su samo još topništvo i konjaništvo (od ukupnog broja vojnika pješaštva je prosječno bilo oko 75%, konjice oko 5%, topništva 15% i ostalih rodova oko 5%)

PJEŠAŠTVO U I. SVJETSKOM RATU

Uz primat pješaštva postrojbe veze, inženjerije i drugih specijalnosti bile su malobrojne i tehnički nedostatan razvijene, pa se u svim vojskama predviđalo da će glavni teret borbe pasti na pješaštvo. Osim puške koja je bila osnovno oružje, pješaštvo je prije rata raspolagalo i teškim strojnicama, ali u

razmjerno malim količinama (24-38 na diviziju, odnosno 4-8 na pukovniciju), a puškostrojnice i lake strojnice razvijene su tek u ratu. U svim europskim vojskama pješačka divizija pred rat je brojala oko 15-18 000 vojnika i bila sastavljena od dvije pješačke brigade ili četiri pukovnije. Države koje su prve ušle u

rat raspolagale su početkom kolovoza 1914. jakim kopnenim snagama.

Pripremajući rat, vlade i glavni stožeri velikih sila nisu ni približno mogli predvidjeti razmjere, trajanje i fizionomiju rata koji je uslijedio, uglavnom zbog toga što su vojne doktrine, ratni i početni operacijski planovi kao i materijalne pripreme rata utemeljene na starim shvaćanjima - da je protivnika moguće pobijediti i dobiti rat jednom odlučujućom ili u nekoliko obuhvatnih, uništavajućih bitaka. Međutim, ratna praksa je ubrzo pokazala da ono što je bilo moguće postići u vrijeme Napoleona i ratova druge polovice XIX. stoljeća (s vojskama od najviše nekoliko stotina tisuća vojnika, razvijenim na relativno malom prostoru), nije bilo moguće ostvariti milijunskim oružanim snagama, rastegnutim na širokim bojišnicama, jer odnos snaga zaraćenih strana i stupanj razvoja ratne tehnike nije davao mogućnost brzog opkoljavanja i uništavanja cjelokupnih protivničkih armija.

Nastupanje pješaštva u gustom streličakom postroju pokazalo se već u prvim danima rata krajnje neracionalnim, jer je branitelj jakom paljbom nanosio osjetne gubitke napadaču, koji gotovo u pravilu nije imao dovoljno topništva za učinkovitu neutralizaciju branitelja. Zbog toga je, nakon relativno kratkog manevarskog razdoblja rata (u kojem su bili teško desetkovani ljudski resursi i potrošene ranije pripremljene materijalne zalihe), nastalo dugo, iscrpljujuće razdoblje rovovskog (pozicijskog) ratovanja. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojnici.hr)

Palubni borbeni avioni - RUSIJA

Tijekom pedesetih, šezdesetih, sedamdesetih, pa i osamdesetih godina XX. stoljeća, tipova palubnih borbenih aviona bilo je gotovo jednako kao i onih namijenjenih "običnom" zrakoplovstvu. Tako su na letnim palubama američkih nosača zrakoplova bili lovački avioni F-4 Phantom II, F-14 Tomcat, a od 1983. godine i višenamjenski borbeni avion F/A-18 A/B Hornet. Tu su bili i jurišnici A-4 Skyhawk, A-6 Intruder, A-7 Corsair II, te na kraju AV-8 Harrier. Uz njih je na letnoj palubi i brodskim hangarima bio i protupodmornički avion S-3 Viking. Sve u svemu, kad se pribroje leteći radari i helikopteri, samo je jedan američki nosač zrakoplova početkom osamdesetih godina XX. stoljeća na sebi imao više vrsta zrakoplova nego 2/3 ratnih zrakoplova u svijetu. A onda je početkom

devedesetih godina počelo naglo smanjivanje broja tipova aviona na američkim nosačima. Prvo su 1991. iz operativne uporabe povučeni Corsairi II. Potom su 1997. godine "umirovljeni" i Intruderi, a 2003. godine s nosača je otišao i Skyhawk. U međuvremenu su Horneti 2006. istisnuli i Phantome. Od "stare garde" najduže se zadržao Tomcat, sve do 2006. godine. Tako danas na palubama američkih nosača zrakoplova "samuju" Horneti i Super Horneti, i tako će ostati sve dok se ne pojave prvi F-35C Lightningi II.

Tako spletom okolnosti trenutačno najmoćniji višenamjenski palubni borbeni avion dolazi iz Rusije. Zbog toga ćemo ovaj pregled i započeti s tom državom. ■
(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

Spletom okolnosti trenutačno najmoćniji višenamjenski palubni borbeni avion dolazi iz Rusije

Pripremio Siniša RADAKOVIĆ

Zbog snažnog gospodarskog rasta Indija i Kina imaju velike planove o jačanju svojih ratnih mornarica. Osnova tih planova jest gradnja nosača zrakoplova u domaćim brodogradilištima

Nosači zrakoplova su opet u modi - Azija

Indijska ratna mornarica ulazi u skupinu mornarica s bogatim iskustvom uporabe nosača zrakoplova. Prvi nosač zrakoplova INS Vikrant (nekadašnji britanski Hercules) indijska ratna mornarica dobila je već 4. ožujka 1961. Vikrant je u operativnoj uporabi ostao do 31. siječnja 1997. U međuvremenu je indijska ratna mornarica kupila britanski nosač zrakoplova HMS Hermes, te ga nakon primopredaje 20. svibnja 1987. preimenovala u INS Viraat (R 22). HMS Hermes porinut je još 16. veljače 1953., a britanska ga je ratna mornarica preuzela 18. studenog 1959. Od tada je nosač prošao mnoge preinake, a intenzivno je rabljen i u ratu za Falklandsko otočje 1982. godine. Iako je indijska ratna mornarica uložila velik novac u

njegovo održavanje, INS Viraat je na samom kraju operativne uporabe.

Zbog toga su još prije petnaestak godina indijska ratna mornarica i ministarstvo obrane započeli potragu za njegovim nasljednikom. Na kraju je odluka pala na bivši sovjetski nosač zrakoplova Admiral Gorškov, koji je Indiji prvi put ponuđen još 1994. Gorškov je jedini nosač napravljen u programu Type 1143,4, ili modificirana klasa Kiev. Porinut je 1. travnja 1982., a u operativnu uporabu ušao je 1987. godine. Iz nje je povučen već 1994. godine. Nakon dugih i neizvjesnih pregovora, ponajviše zbog prevelike cijene nosača Gorškov, pregovori su okončani 2004., kad je sklopljen ugovor vrijedan 1,6 milijardi američkih dolara. Gotovo polovica tog iznosa (670 miliju-

na američkih dolara) pokriva remont i modernizaciju nosača aviona koji se provode u Rusiji. Osim potpune rekonstrukcije nosača zrakoplova Gorškov, ugovor obuhvaća i kupnju dvanaest MiG-ova 29K, četiri dvosjeda MiG-29KUB, tri protupodmornička helikoptera Ka-28 i pet helikoptera za rano otkrivanje ciljeva Ka-31. Procjenjuje se da je samo dio ugovoran vezan uz kupnju MiG-ova 29 vrijedan 700 milijuna američkih dolara. Ugovor sadrži i mogućnost naknadne kupnje još 30 MiG-ova 29K, s vremenom dostave oko 2015. Ti bi se avioni trebali rasporediti na tri buduća indijska laka nosača zrakoplova, koji će se izgraditi u tamošnjim brodogradilištima. ■
(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

MiG-19

- prvi sovjetski nadzvučni lovac

Do početka pedesetih godina XX. stoljeća sovjetski su stručnjaci uglavnom uspjeli usvojiti tehnička rješenja i primjenu tehnologija koje su dobili nakon osvajanja istočnih dijelova Njemačke. Prvi su rezultati tih usvajanja naprednih tehničkih rješenja, između ostalog, bili vidljivi već na lovcima MiG-15 i MiG-17, ali najveći je korak napravljen na MiG-u 19, prvome sovjetskom nadzvučnom lovcu koji je ušao u operativnu uporabu. Iako se u mnogočemu MiG-19 oslanjao na rješenja i ponajviše na iskustva stečena tijekom razvoja MiG-a 17 (Hrvatski vojnik br. 218), u svakom je pogledu bio napredniji od svog prethodnika. Danas mnogi zapadni poznavoci i "poznavoci" zrakoplovstva uglavnom tvrde da je MiG-19 bio neuspjeli borbeni avion, ali ostaje nepobitno da je još uvijek u operativnoj uporabi, gotovo šezdeset godina nakon prvog leta.

Razvoj novog, nadzvučnog sovjetskog lovca MiG OKB započeo je dok se pripremao ulazak MiG-a 17 u operativnu uporabu. Najveći nedostatak MiG-a 17 bio je (pre)slabi i preveliki motor, koji mu nije omogućavao probijanje zvučnog zida. Zbog toga je osnovni cilj bio konačno stvoriti lovački avion, koji će u vodoravnom letu moći letjeti brzinama većim od 1000 i nešto više km/h. Prvi pokušaj bio je avion I-350. Na njemu su testirani krila i repni vodoravni stabilizatori postavljeni pod kutom od 60 stupnjeva, te novi turboblazni motori Ljulka TR-3A/AL-5 s aksijalnim kompresorima. I-350 je preuzeo naoružanje s MiG-a 17 – jedan top od 30 mm i dva od 23 mm. Planirana je gradnja dva gotovo jednaka prototipa. Jedina je razlika što je prvi trebao dobiti radar RP-1 Izumrud, a drugi radar Koršun. ■
(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

Iako mu je pripala "čast" da bude prvi sovjetski nadzvučni lovac koji je ušao u operativnu uporabu, u njoj nije dugo ostao. Unatoč tome, duh MiG-a 19 i dalje živi u kineskom jurišniku Q-5

Vojnim udarom u kolovozu 1973. srušen je marksistički predsjednik Allende, a na vlast dolazi vojna hunta predvođena generalom Pinochetom. Puč je poništio reforme Allendeove vlade dok je u kasnijim progonima Allendeovih pristaša ubijeno između dvije i tri tisuće ljudi

Čile 1973.

Za razliku od niza latinskoameričkih zemalja u kojima se vojska uplitala u politiku, čileanske oružane snage su početkom sedamdesetih još poštovale granicu koju joj je postavilo civilno društvo. Na predsjedničkim izborima 1970. godine pobjedu je sa 36,3 posto glasova odnio kandidat lijeve koalicije "Narodno jedinstvo" Salvador Allende Gossens. Koaliciju su činili socijalisti, komunisti te još četiri manje lijeve stranke. Allendeov dolazak na vlast je prekinuo niz duge vladavine građanskih stranaka te je istodobno postao prvi legalno izabrani marksistički predsjednik na zapadnoj hemisferi. Allende je političku podršku uglavnom crpio iz brojnog radništva i ruralne populacije, no činjenica da je za predsjednika bio izabran s tek trećinom glasova elektorata, nije mu jamčila opću podršku za radikalne reforme koje je namjeravao provesti.

"Put u socijalizam"

Novi režim nastojao je promijeniti postojeću nepravednu distribuciju nacionalnog bogatstva te je prvi korak bila nacionalizacija industrije i banaka. Allendeova vlada je predstavila i agrarnu reformu koja je predviđala eksproprijaciju vlasništva nad zemljištem. Taj novi smjer čileanskog društva Allende je nazvao "čileanskim putem u socijalizam". Međutim, promjene su naišle na

ogorčen otpor velikog dijela čileanskog društva; srednjeg sloja, Katoličke crkve i krupnih industrijalaca. Gubitku popularnosti vlade pridonio je pad cijena bakra - važnog čileanskog izvoznog proizvoda na svjetskom tržištu, zbog čega je nacionalno gospodarstvo imalo velike gubitke.

Zadiranje u interese američkih kompanija koje su poslovale u Čileu i činjenica da je Washington od početka gledao u Allendeu prijetnju svojim strateškim interesima u Latinskoj je Americi dovela Čile pod povećalo State Departmenta. Nacionalizacijom čileanskih rudnika bakra Allende je povrijedio interese velikih američkih korporacija Kennecot i Anaconda, koje su vršile pritisak na Bijelu kuću i vodile međunarodne ekonomske sankcije protiv Čilea. Čileu je obustavljena američka gospodarska pomoć koju je zemlja dobivala. Dokumenti objavljeni za vrijeme Clintonovog mandata u Bijeloj kući dokazuju američke pokušaje da sruše Allendea odmah po dolasku na vlast 1970. Administracija predsjednika Nixona, koju je tada čvrstom rukom vodio Henry Kissinger, je zapovjedila CIA-i da poduzme korake za rušenje Allendea. Pokušala ga je smijeniti političkim pritiscima i ustavnim sredstvima, koji su se pokazali neuspješnim, nakon čega se odlučilo pribjeći vojnom udaru. Jedan od prvih poteza CIA-e bio je orkestriranje

ubojstva načelnika glavnog stožera generala Schneidera 1970., koji je smatran jednom od prepreka vojnom udaru.

Postupno se među Čileancima podrška Allendeovim reformama istopila zbog gospodarskog zastoja, rastuće inflacije i nestašica robe te je do kraja 1972. Čile potonuo u duboku političku i gospodarsku krizu. U svibnju 1973. izbija val prosvjeda provladinih i oporbenih političkih skupina zbog čega je u dijelu provincije Santiago proglašeno izvanredno stanje. Za Allendeovu vladu se osobito teškim pokazao štrajk u rudniku El Teniente, koji je inicirao niz drugih radničkih nemira. Tijekom kolovoza 1973. izvedeno je nekoliko terorističkih diverzija na mostovima i elektranama diljem Čilea, a u glavnom gradu Santiagu dolazi do uličnih okršaja između pristaša ljevice i desnice. Iako su na parlamentarnim izborima u ožujku 1973. desne stranke dobile više od pedeset posto glasova, to ipak nije bilo dostatno za osvajanje dvije trećine mjesta u parlamentu potrebnih za opoziv predsjednika. Međutim, lideri oporbe su već i samu uvjerljivu izbornu pobjedu smatrali plebiscitom, nakon koje je predsjednik Allende trebao odstupiti.

Allendeovo samoubojstvo?

Prvi pokušaj vojnog udara dogodio se 29. lipnja 1973. kada je 150 vojnika

iz oklopne regimente čileanske vojske pod zapovijedanjem pukovnika Soupera pokušalo zauzeti predsjedničku palaču. Pokušaj vojnog udara su jedinice lojalne Allendeu uspješno suzbile. Neuspjeli desničarski udar je dao Allendeu mogućnost da obračuna s liderima ekstremno desne stranke Patria y Libertad te proglasi izvanredno stanje u zemlji. U kolovozu 1973. Allende je za načelnika glavnog stožera čileanske vojske imenovao generala Augusta Pinocheta.

U kolovozu su desne stranke u nacionalnoj skupštini otvoreno pozvale čileansku vojsku da sruši Allendeov režim. Rano ujutro 11. rujna 1973. počeo je vojni udar kojim je srušen Allende. Zauzete su sve vitalne točke u glavnom gradu a predsjednička palača La Moneda je opkoljena. Pučisti su izdali ultimatum Allendeu da preda ostavku do podneva istog dana. Međutim, Allende je u obraćanju čileanskoj javnosti putem radioemisije odbio odstupiti s predsjedničkog mjesta. Nedugo nakon toga su zrakoplovi ratnog zrakoplovstva raketirali predsjedničku palaču. Nakon dvadeset minuta započeo je pješački napad na zgradu u kojem je brzo smlanjen otpor branitelja palače. Zauzima-

njem predsjedničke zgrade vojna hunta nije u potpunosti preuzela nadzor nad zemljom. Izdvojeni okršaji između vojske i Allendeovih pristaša su na ulicama Santiaga potrajali još nekoliko dana a na više mjesta su radnici okupirali tvornice i izašli na ulice.

Prilikom pretraživanja prostorija zgrade pronađeno je i beživotno tijelo predsjednika Allendea. Čelništvo hunte je objavilo da je počinio samoubojstvo, što je potvrdio njegov osobni liječnik. Navodno je suicid počinjen pištoljem koji mu je poklonio Fidel Castro. Međutim, Allendeova udovica je nakon odlaska u egzil u Meksiko izjavila da su njezinog supruga ubili vojnici. Točne okolnosti Allendeove smrti do danas ostaju misterij.

Post festum

Hunta je 13. rujna formirala petnaesteročlani komitet u kojem su sjedili uglavnom vojnici pod predsjedanjem generala Pinocheta. Vojni je režim proglasio izvanredno stanje i uveo strogu cenzuru a privremeno su zabranjene sve političke stranke. U prvih trideset dana vojne hunte u uličnim sukobima ili egzekucijama političkih neprijatelja ubijeno

je oko dvije do tri tisuće ljudi a otprilike stotinu i trideset tisuća ljudi je uhapšeno. Nakon vojnog udara su uhapšene tisuće ljudi a stadion u glavnom gradu Santiagu je pretvoren u privremeni logor za politički nepodobne. Iz zemlje je protjerano deset tisuća latinskoameričkih ljevičara iz okolnih zemalja koji su našli utočište u Čileu za vrijeme Allendeove vladavine. Tisuća čileanskih ljevičara i Allendeovih simpatizera je ubijeno ili im se gubi svaki trag. U SAD-u je 1976. autobombom ubijen lider čileanske opozicije Letelier. Vojna je hunta vratila na staro sve promjene koje je Allende započeo. Do 1978. je vladavina hunte djelomično popustila te je ukinuto izvanredno stanje a nekoliko civilnih osoba imenovano u vladu. Poslije 1978. dolazi do umjerene političke liberalizacije zemlje, a na održanom plebiscitu je navodno 75 posto birača podržalo Pinochetovu vladavinu. Novi ustav stupa na snagu 1981., na temelju kojeg Pinochet ima pravo na još jedan osmogodišnji mandat. Njegovu režimu je na ruku išla i stabilizacija ekonomskih prilika u zemlji, no Čile je prolazio turbulentno razdoblje, koje je trajalo sve do 1990. ■

Augusto Ugarte Pinochet je rođen 25. studenoga 1915. u gradu Valparaíso na pacifičkoj obali, u obitelji višeg srednjeg sloja. Pinochetov otac je carinski službenik a malog Augusta je k vojnoj karijeri, što je neuobičajeno, usmjeravala majka. Nakon dva neuspjela pokušaja, ipak je primljen na nacionalnu vojnu akademiju u Santiagu, na kojoj je 1936. godine i diplomirao. Kao mladi časnik nalazi se na više dužnosti diljem zemlje, da bi nakon zabrane Komunističke partije 1948. godine, postao zapovjednik kampa u kojem su zatvoreni lokalni komunisti. Brzo se uspinjao u vojnoj hijerarhiji. Potkraj šezdesetih za vrijeme mandata predsjednika Eduarda Frei Montalva, Pinochet postaje brigadnim generalom.

Nakon državnog udara, ostao je na vlasti sve do 1990. kada je izbornom pobjedom demokršćana obnovljena

civilna vlast, no kao zapovjednik vojske on utječe na politička zbivanja do 1998. Istodobno kao doživotni senator ima imunitet od kaznenog progona, što je institucija koju je uveo Ustavom iz 1981. Međutim, imunitet nije vrijedio u

inozemstvu te je nakon zahtjeva Španjolske za izručenjem 1998. uhapšen u Velikoj Britaniji gdje se nalazio radi liječenja. U Španjolskoj je još prije pokrenut kazneni postupak protiv njega zbog smrti ili nestanka više španjolskih državljana. Britanskom sudu je trebalo čak šesnaest mjeseci da zaključi da Pinochet zbog teške zdravstvene situacije i uznapredovale demencije nije sposoban suočiti se sa suđenjem, dopuštajući mu povratak u Čile. Međutim, nakon povratka, Pinochetu se već na aerodromu iznenada popravilo stanje te se on poslije vraća i na svoju dužnost u senatu. Svoju vojnu i političku karijeru Pinochet definitivno zaključuje u ljeto 2002. napuštajući senat nakon što je i čileanski sud nekoliko dana prije zaključio da nije zdravstveno sposoban podnijeti suđenje. Pinochet umire u prosincu 2006.

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

ZAPISI BORISAVA JOVIĆA

- memoarsko gradivo o suradnji JNA i srbijanskog vodstva u pripremi i provedbi agresije na Republiku Hrvatsku (II. dio)

Daljnju suradnju između Borisava Jovića i Veljka Kadijevića i njihove zajedničke interese pokazuju i Jovićeve komentari u njegovu dnevniku koji se odnose na prijedloge za promjenu Ustava Slovenije. Jović je 24. kolovoza 1989. zapisao da je to "razbijanje ustavnog sistema zemlje" (str. 46), iako zna da Slovenci to rade u skladu s postojećim ustavom. Na istoj stranici navodi kako Kadijević izjavljuje da promjene neće dopustiti ni pod koju cijenu. No, Kadijevićevo razmišljanje, koje Jović opisuje u dnevniku pod datumom 22. rujna 1989. (str. 52-53), da je "sadašnji Ustav SFRJ obezbedio jasan put da se na ustavno legalan način sruši ustavni poredak zemlje od strane jedne republike, a da nije obezbedio način da se to spriječi, te da se Slovenija čvrsto opredjelila da to iskoristi i da neće odustati ako ih se ne zaustavi na dramatičan način", pokazuje kako je i Kadijević bio svjestan da nema nikakvo legalno pokriće za zaustavljanje ustavnih promjena koje su najavili Slovenci. Prema tome, iako su znali kako namjere Slovenaca da promijene neke odredbe svoga Ustava ne mogu spriječiti legalnim putem, nijedan od njih nije se ustručavao djelovati protiv Ustava SFRJ, na koji su se toliko pozivali. Kadijević je zahtijevao odlučnost i ubrzavanje priprema da se to spriječi, te se obvezao pripremiti dio akcije sa svojim službama (str. 53). Tako je u studenom 1989. izvijestio Jovića o kontraobavještajnom djelovanju Saveznog sekretarijata za narodnu obranu (SSNO) i Saveznog sekretarijata unutrašnjih poslova (SSUP), prema ranijem dogovoru, uz napomenu da ima određenih problema, pa će se morati napraviti selekcija kadrova. O

Početak 1990. propao je pokušaj srbijanskoga vodstva da sazivanjem 14. izvanrednog kongresa Saveza komunista Jugoslavije u Beogradu nametne svoju opciju centralizirane i unitarne države. Kongres je napustilo slovensko, a potom i hrvatsko izaslanstvo. Raslojavanje SKJ označilo je početak raspada SFR Jugoslavije

tome je Jović u dnevniku zabilježio kako "Veljko praktikuje da ovakve analize izlaže meni, a iz razumljivih razloga ne želi da to iznosi celom Predsedništvu" (str. 68), što jasno pokazuje da je Kadijević namjerno zaobilazio kolektivno Predsjedništvo SFRJ i djelovao samo u interesu srbijanskoga vodstva.

Početak 1990., u drugoj polovici siječnja, propao je pokušaj srbijanskoga vodstva da sazivanjem 14. izvanrednog kongresa Saveza komunista Jugoslavije u Beogradu nametne svoju opciju centralizirane i unitarne države. Kongres je napustilo slovensko, a potom i hrvatsko izaslanstvo. Raslojavanje Saveza komunista Jugoslavije označilo je početak raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Jović je u svom dnevniku 3. travnja 1990. opet potvrdio kako je svjestan da su procesi u Sloveniji i Hrvatskoj legalni: "Po Ustavu iz 1974. godine nije moguće na 'ustavni' način lako zaustaviti ove procese, pa je odstupanje republičkih od saveznog ustava 'ustavno', a bilo bi 'neustavno' preduzeti bilo šta što bi ih prisililo da promene svoje

ustave" (str. 134). Ipak, vodstva Srbije i JNA nisu odustala od pokušaja da zadrže postojeće stanje, odnosno da SFRJ ostane centralizirana federacija.

Nemogućnost da političkim sredstvima nametnu svoju volju prisilila je vodstva Srbije i JNA na agresivniji pristup. Njihovo zajedničko djelovanje primjetno je i kod razoružavanja Teritorijalne obrane (TO), o čemu je već bilo riječi u prethodnim brojevima *Hrvatskog vojnika*. No, nije na odmet ponoviti kako dnevnik B. Jovića potvrđuje da je glavni cilj zapovijedi o razoružanju TO bio razoružati Sloveniju i Hrvatsku, iako je službeno upućena svim vojnim oblastima u Jugoslaviji (str. 146).

Jovićeve dnevnik pokazuje da su Kadijevićeve razmišljanja postajala sve radikalnija i da je on političke probleme u SFRJ bio spreman rješavati uklanjanjem ljudi koji ne razmišljaju isto kao on. Primjerice, B. Jović je 3. listopada 1990. u dnevniku zapisao da mu je V. Kadijević rekao "da treba 'maknuti' samo sto ljudi i da će biti sve u redu, te da vojska za slučaj potrebe sprema takve planove" (str. 201). U istom mjesecu na sjednici Predsjedništva SFRJ, iznesena su razmišljanja o budućem uređenju Jugoslavije. Pišući o tome, Jović je zaključio da je Sloveniji i Hrvatskoj najprihvatljivija bila konfederacija, Srbiji i Crnoj Gori federacija (centralizirana), a da su BiH i Makedonija bile za nešto između. B. Jović prihvatio je ovo zadnje kao alternativu "da bi ih zadržao u društvu", dok je prijedlog Slovenije i Hrvatske kategorički odbacio (str. 203). ■

*U sljedećem broju zapisi iz dnevnika B. Jovića o opcijama i planovima koje su vodstvo Srbije i JNA pripremali za rješavanje krize u SFRJ

Domovina u oku

Ne dam zemlju svoju
 Ona hrani djecu moju
 Ne dam more plavo
 Što u dubinama skriva blago
 Ne dam šumovite planine
 O kojima su spjevane pjesme od davnine
 Ne dam svoje rijeke i jezera
 Prepune slapova i biserja
 Na branik svoje domovine život polažem
 Zločinačku neman da zaustavim
 Ne plači majko nad grobom mojim
 U srcu tvome ja vječno živim
 Očima tvojim slobodnoj se domovini divim

Darko KUCELJ

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Stančićeva 6, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hrvojn@morh.hr

Poziv na izlaganje

Galerija "Zvonimir" prikuplja ponude za izlaganje u 2009. godini. Pozivamo sve djelatnike MORH-a i pripadnike OSRH-a da svoje prijedloge za izložbe dostave do 1. ožujka na adresu Galerije, Bauerova 33, 10 000 Zagreb. Sve prijedloge razmotrit će komisija i najbolje odabrati za realizaciju.

Osoba za kontakt: Zrinka Pillauer Marić, tel. 01/4567-926, fax: 01/4568-394, e-mail: galerija.zvonimir@morh.hr

Korizmeno vrijeme

S čistom srijedom ili Pepelnicom ušli smo u korizmeno vrijeme. Činom pepeljenja na simboličan način odlučili smo se na pokoru te smo pozvani na uskladjivanje svoga života s riječima Radosne vijesti – Evandjelja. Antifona "Obratite se i vjerujte evanđelju" glavna je poruka ovoga vremena. U tim riječima sadržana je želja Gospodina našega Isusa Krista da promijenimo svoj način života te da Evanđelje postane kriterij prema kojemu čovjek sagledava svoj život.

U kršćanskoj terminologiji, izraz "obraćenje" upotrebljava se vrlo često. Mnogi ga spominju i u kontekstu vlastitoga života te olako izgovaraju "obratio sam se", ne razmišljajući o težini izgovorenoga. Razumljivo je da nije lako ostvariti obraćenje poput sv. Pavla, koji od najvećega progonitelja Isusovih učenika postaje najgorljiviji Kristov sljedbenik; jasno nam je da ne može svatko poput Augustina postići radikalno obraćenje te promijeniti čak i mentalni sklop; teško je očekivati obraćenje Franjina stila u kojem čovjek od ludaka postaje "ludak Božji", ali je još teže shvatiti da se izraz "obraćenje" danas često poistovjećuje s najbanalnijim ljudskim činima. Ponekad se dobije dojam da netko smatra kako se obratio od trenutka kad više ne konzumira cigarete, alkohol, mesne proizvode i tomu slične stvari i već samu tu činjenicu naglašava kao pokazatelj svoga novog načina života. Naravno da ne treba zanemariti ni volju za odricanjem od tih stvari, ali Isusova riječ "Obratite se i vjerujte evanđelju" mnogo je zahtjevnija. Ta riječ želi svakog vjernika dovesti do toga da uskladi ortodoksiju i ortopraksu, odnosno da ono što vjeruje provodi i živi i u praksi, da njegov život svjedoči Onoga komu je povjervovao, da mu čini očituju pripadnost Isusu Kristu.

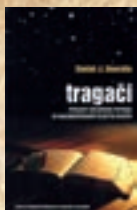
Tijekom Isusova krštenja čuo se glas s neba koji je posvjedočio da je Isus "Sin ljubljeni u kojem je sva milina". Taj isti Duh, koji je tada bdio nad Isusovim krštenjem, sada odvodi Isusa u pustinju kako bi svojim otporom silama zla posvjedočio da je "zreo" za poslanje što ga čeka. Ta pustinjska kušnja i odupiranje silama zla potvrdili su da riječi s neba o Isusu Kristu imaju trajan odjek. Naše krštenje i svaki naš daljnji primljeni sakrament jednako bi tako trebali svjedočiti da smo i mi zreli nositi se, s pomoću Božjom, sa svim silama zla kojima smo izloženi i da smo sposobni oduprijeti se njihovoj utjecaju. U tome leži koherentnost svakoga vjernika. Tu se potvrđuje da se ortodoksija potvrđuje u ortopraksi.

Uz sretan početak korizmenog vremena, želim vam ujedno takav način života i djelovanja kakav je prisutan kod našega Gospodina Isusa Krista. Svaki čin njegova života pokazivao je tko je; svaka njegova gesta svjedočila je o njegovu božanstvu; svaka njegova riječ bila je Radosna vijest. Njegov primjer neka nas potakne da ga vridjedno slijedimo te tako svoj život uskladimo s onim što jesmo, da nas dovede do toga da naše biti vjernik ujedno znači i živjeti kao vjernik. Dano nam je punih četrdeset dana da to postignemo. Ako se to, dao Bog, ostvari, onda s pravom možemo reći: "Obratio sam se."

Žarko RELOTA

BIBLIOTEKA

Daniel Joseph Boorstin:
Tragači – povijest čovjekove potrage za razumijevanjem vlastita svijeta
TIM press, Zagreb, 2009.

“Uhvaćeni između dviju vječnosti - prošlosti koja je iščeznula i budućnosti koju ne poznajemo - mi nikad ne prestajemo istraživati naše ponašanje i put kojim idemo. Nasljeđujemo znanost i umjetnost - djela velikih otkrivača i stvaralaca, raznih Kolumba i Leonarda i Shakespearea. Ponosimo se njihovim otkrićima i djelima. Ali mi smo svi tragači. Svi želimo znati zašto. Čovjek je životinja koja postavlja pitanja. I dok se zbog onoga što nađemo, zbog uvjerenja da smo našli Odgovor, možemo razdvojiti i zaboraviti našu ljudskost, traganje nas i dalje spaja, ono nas čini i drži ljudima.”

Ova knjiga je drugi dio trilogije jednog od najuglednijih suvremenih američkih povjesničara, Daniela J. Boorstina. Zajedno s prvim dijelom trilogije, “Otkrivači – povijest čovjekove potrage za spoznajom svijeta i samoga sebe”, ovo djelo čini neodvojivu logičku cjelinu. U pripremi je i zadnji dio trilogije “Stvaraoci” (*The Creators*). Ovo djelo Daniela J. Boorstina, dobitnika Pulitzerove nagrade za povijest, bavi se glavnim zapadnjačkim misliocima na području filozofije, religije, povijesti, književnosti i prirodnih znanosti. Kroz njihovo traganje za smislom i svrhom - odatle i naziv “Tragači” (*The Seekers*) - prikazuje se povijest misli zapadnoga svijeta. Na zanimljiv, poticajan i široj javnosti pristupačan način djelo prikazuje temeljne misaone i duhovne procese koji su utjecali na oblikovanje suvremenoga svijeta.

I u ovoj knjizi, kao i u “Otkrivačima”, autor vješto vodi čitatelja kroz razvoj temeljnih ljudskih egzistencijalnih ideja. Pritom oblikuje iznimno zanimljiv, informativan i nadasve čitak tekst, znanstveno utemeljen, koji lako usvajaju i stručnjaci i laici.

Mirela MENGES

FILMOTEKA

Milijunaš s ulice

- britanska drama
- trajanje: 120 minuta
- režija: Danny Boyle
- distributer: Blitz film & video
- glume: Dev Patel (Jamal Malik), Freida Pinto (Latika), Anil Kapoor (Prem Kumar)

Jamal Malik je neobrazovan mladić iz mumbajskog slama (naselja kuća od kartona, bez struje i vode), koji je došao na korak do osvajanja indijske verzije kviza “Tko želi biti milijunaš”. No, kako to već u velikim filmskim pričama biva, Malik nije na Milijunaša došao radi novca, nego da bi našao put k ljubavi svoga života...

Još jednom smo postali svjedoci kako u Hollywoodu trendovi pišu povijest. Otkad pratim dodjelu Oscara, nikada nije bilo predvidljivije raspodjele nagrada. Potpuno očekivano, pa čak i zaslužno, sve važne nagrade (za režiju, scenarij, najbolji film...) osvojio je film na temu - sreća prati hrabre. Ipak, iako je bio potpuno dominantan, *Milijunaš s ulice* u nekoj drugoj godini vjerojatno ne bi bio ni nominiran. U prilog toj tezi najviše govori činjenica da su britanski producenti, vidjevši film, ozbiljno razmatrali da ga uopće ne pošalju u kinodistribuciju, nego odmah plasiraju u videoteke. Spotovska režija Dannyja Boylea (svi se sjećamo *Trainspottinga*), oscarovska kamera, konfuzija Mumbaija i odlučnost čovjeka koji nema ništa izgubiti snažni su aduti, ali ostaje dojam da je film sve osvojio zato što nije imao dostojnog protivnika. U Hrvatskoj će *Milijunaš* u distribuciju krenuti tek za tri tjedna, a da nije “pobrao” Oscare - kod nas ga vjerojatno ne bismo gledali ni na videu. No, kad je priča o ružnom pačetu osvojila svijet, zašto ne bi i vas?

Leon RIZMAUL

VREMEPLOV

3. ožujka 1938.

“Okrivena” nafta u Saudijskoj Arabiji

Suvremeni svijet nezamisliv je bez nafte, pokretača motornih vozila i turbina za proizvodnju električne energije u termoelektranama. Ta tamnozelenkasta tekućina također je važna sirovina za proizvodnju plastike i stotine drugih kemikalija. Crno zlato, kako je još zovu, bila je poznata drevnim civilizacijama Istoka još prije četiri tisuće godina. Herodot nam je prenio priču da se pri izgradnji zidova slavnog Babilona, osim ostalim materijalima, koristilo i asfaltom. U osmom stoljeću ulice novosagrađenog Bagdada premazivane su katranom, a i Marko Polo je pisao o kamenom ulju – petroleju. Iskorištavanje nafte i njezinih derivata kakvo danas poznajemo počelo je sredinom XIX. stoljeća. Prve rafinerije sagrađene su u okolici Bakua u Azerbajdžanu. Razvojem automobilske i ostalih industrija geolozi su počeli tražiti nova izvorišta. Tek 3. ožujka 1938. Amerikanci su otkrili prva nalazišta na Arapskom poluotoku. U Saudijskoj Arabiji, koja zauzima veći dio tog poluotoka, danas se nalazi četvrtina ukupnih svjetskih zaliha. Eksploatacija nalazišta počela je tek poslije II. svjetskog rata, transformirajući tradicionalno islamsko kraljevstvo u jednu od najbogatijih zemalja svijeta. S vremenom je Saudijska Arabija postala jedna od najvažnijih članica OPEC-a, a privreda se potpuno orijentirala na preradu nafte. Danas na bušotinama radi više od pet i pol milijuna stranih državljana, a bruto nacionalni dohodak u Saudijskoj Arabiji i dalje nezaustavljivo raste. Procjenjuje se da bi, ako se eksploatacija nastavi sadašnjim tempom, zalihe nafte u Saudijskoj Arabiji trebale trajati još osamdeset godina. Valja se nadati da će se do tada pronaći alternativna rješenja za pokretanje strojeva s unutarnjim izgaranjem.

27. veljače 1933. – požar Reichstaga u Berlinu

28. veljače 1896. – umro Ante Starčević

1. ožujka 1954. – prva eksplozija hidrogenske bombe na Bikiniju

4. ožujka 1956. – rođen general Kazimir Drašković

5. ožujka 1836. – proizveden prvi Coltov revolver

Leon RIZMAUL

Plaketa MORH-a iz 1991.

Plaketa je pozlaćena i ovalnog oblika. Duža okomita dijagonala iznosi 114 mm, kraća vodoravna dijagonala 95 mm, a debljina je 2 mm.

Vanjski rubni dio plakete jest crna emajlirana podloga obrubljena zlatom. Na crnoj podlozi je natpis pozlaćenih slova veličine 6 mm, koji prati oval. Gore je polukružni natpis REPUBLIKA HRVATSKA, a dolje MINI-STARSTVO OBRANE.

Reljefno istaknuti znak MORH-a u dužoj je okomitoj dijagonali 86 mm, u kraćoj vodoravnoj 66 mm a istaknut je za 3 mm. Počinje pleternim ornamentom izvedenim oko cijelog ovala, unutar kojega je grb Republike Hrvatske s crveno-bijelim poljima i znakovljem u boji na kruništu grba. Grb je posebno reljefno istaknut sa zlatnim obrubom. Ispod grba je ukrštena maslinova grana i mač s vrhom okrenutim prema gornjoj desnoj strani grba.

Zbirka:
PLAKETE
Naslov:
PLAKETA MORH-a
AUTOR:
Božo Kokan
PROIZVOĐAČ:
IKOM, Zagreb
Vrijeme izrade:
1991.

Ti znakovi su posebno reljefno istaknuti. Ispod je natpis MORH, veličine slova 5 mm, a crne boje, reljefno istaknut na zlatnoj podlozi.

Natpisna pozlaćena pločica ima debljinu 2 mm, širinu 82 mm i visinu 22 mm.

Pozlaćena pločica za tekst ima dimenzije: 82 x 22 x 2 mm.

Dimenzije kutije u kojoj se nalazi plaketa jesu 190 x 280 x 25 mm. Kutija je izvedena od smeđe glatke kože s utisnutim znakom MORH-a na gornjoj strani, veličine 104 x 89 mm. Na znaku je natpis gore REPUBLIKA HRVATSKA, a dolje MINISTARSTVO OBRANE. Poklopac kutije je s unutarnje strane od bijele svile i povezan s donjim dijelom kutije bijelom vrpcom.

Podložni dio za plaketu od crvenog je baršuna.

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOS E S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić (mario.galic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir (marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov (leida.parlov@morh.hr), Domagoj Vlahović

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Tiskara Zelina d.d., K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojniki.hr, e-mail: hrvojniki@morh.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2009. Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.gss.hr

Rad Hrvatske gorske službe spašavanja posljednjih je dana došao pod povećalo javnosti, nažalost zbog tragične zrakoplovne nesreće na Velebitu. Mediji su tek sad rasvijetlili dugogodišnji rad dragovoljne Službe koja se već godinama brine za spašavanje u planinama, stijenama, speleološkim objektima i drugim nepristupačnim mjestima kada pri spašavanju treba primijeniti posebno stručno znanje i upotrijebiti specijalnu opremu. Za sve koji žele saznati i više, tu je www.gss.hr, njihova službena internetska stranica. Potvrđujemo da stranica kvalitetno prati rad svojih ljudi, vrlo je pregledna, informativna, sa zanimljivim fotografijama, pa čak i filmićima. Uostalom, ako ništa drugo, pogledajte je jer GSS izvrsno surađuje s OSRH-om i njihove uloge imaju mnogo dodirnih točaka.

D. VLAHOVIĆ

web info

SAVRŠENA PRECIZNOST*

BEAMSHOT
LASER SIGHT & TACTICAL LIGHT SYSTEMS

